

## **Ikona našej histórie smeruje do dlhov**

[HN; 84/2014; 05/05/2014; s.: 5; Martina Tvardzíkova Ruttkayová ; Zaradenie: EKONOMIKA]

### MATICA SLOVENSKÁ

Známa verejnoprávna inštitúcia si musela na svoju činnosť požičať vyše 200-tisíc eur.

Martina Tvardzíkova Ruttkayová

Bratislava – Bola našou najvýznamnejšou kultúrnou inštitúciou v 19. storočí. Zároveň aj najdôležitejším symbolom Slovákov, ktorý mal pozdvihnúť ich národné uvedomenie. A teraz smeruje do dlhov. Matica slovenská si tento rok vzala úvery za 226-tisíc eur. Dôvod takéhoto kroku je zrejme jednoduchý – má problém s hospodárnym míňaním peňazí. A tak siahla po zadlžovaní. Na čo presne majú byť tieto peniaze použité, vedenie Matice neodpovedalo. Ešte začiatkom roka predseda Matice Marián Tkáč avizoval problémy s vyplácaním miezd. A práve na tie majú ísť podľa informácií HN aj tieto úvery.

Nehospodárne aj podľa NKÚ

Vedenie Matice malo problémy s neefektívnym míňaním peňazí – komentoval situáciu jej bývalý správca Matice Ján Eštok. "Platí sa tam aj za služby, ktoré Matica nepotrebuje alebo vôbec nevyužíva," uviedol ako príklad Eštok. Okrem toho podľa neho živí priveľa ľudí a domov, aktuálne ich má až 20. Počty ani hospodárenie nám Matica oficiálne neposkytla. Podľa agentúry FinStat mala v roku 2012 zamestnávať od 100 do 149 ľudí. O problémoch s vynakladaním peňazí nehovorí len Eštok už v úvode roka na tento problém upozornil aj Najvyšší kontrolný úrad. Ten konštatoval, že v Matici sa s prostriedkami nakladá nehospodárne. V minulosti médiá informovali napríklad aj o tom, že jej najvyšší šéf poberá pomerne lukratívny plat. "Okrem toho, že má platených poradcov a tajomníkov, poberá plat okolo 2 680 eur plus paušálne náhrady v sume 480 eur," dodal Eštok.

Fanúšikovia Matice

Matica je pritom verejnoprávna inštitúcia, ktorá dostáva dotáciu od štátu. Tento rok to bolo takmer 1,5 milióna eur. A len využitie týchto peňazí má štát právo kontrolovať – odkázal hovorca rezortu kultúry Jozef Bednár. Preto sa zrejme ministerstvo ani nebude najnovšími pôžičkami zaoberať. "Je to nezávislá verejnoprávna inštitúcia, ktorá si sama zodpovedá za rozpočet a celkové hospodárenie," dodal Bednár. Najväčšiu sumu si Matica požičala od Slovenskej sporiteľne. Len pred niekoľkými týždňami s bankou podpísala úverovú zmluvu na 150-tisíc eur, do pôžičky šli cez kontokorentný účet. Zvyšok išiel zo súkromných rúk. Samotný Tkáč jej požičal 20-tisíc eur, rovnakú sumu dostala od podnikateľa Štefana

Zadrabaja. "Som dlhoročný priaznivec Matice, šlo o bezúročný úver," potvrdil Zadrabaj. Na aký účel si od neho potrebovala požičať, údajne nezisťoval. Okrem toho bolo medzi darcami aj jej vlastné vydavateľstvo Neografia, meno posledného darcu bolo vymazané. Podľa šéfa Transparency International Gabriela Šípoša pôžičky vo verejnoprávnej inštitúcii nikdy neznamenajú nič dobré. "Na konci to môže dopadnúť tak, že budú chcieť tieto dlhy vykryť ďalším príspevkom od štátu," konštatoval Šípoš. Matica by podľa neho nemala dostávať žiadne peniaze automaticky ako dotáciu, ale na každý projekt si ich vysúťažiť, aby bola nútená ich minúť účelne.

#### Top kauza Matice

Je ňou kauza pod názvom Národný poklad. V roku 1993 vyhlásila Matica slovenská verejnú zbierku na národný poklad, z ktorého sa mali financovať jej aktivity. V roku 2009 vložila Matica pod vedením Jozefa Markuša milión eur z tejto zbierky do Podielového družstva Slovenské investície. Krátko nato družstvo skrachovalo a národný poklad sa tak stal ťažko vymožiteľnou pohľadávkou.

Kto boli v minulosti reprezentanti Matice Slovenskej

#### Štefan Moyzes

Tento biskup bol prvým predsedom Matice, ktorá vznikla v roku 1863. Bol tiež pedagóg a verejný činiteľ. Známy je ako podporovateľ návrhov Ľudovíta Štúra, teda zavedenia slovenčiny na základných školách a pri bohoslužbách.

#### P. O. Hviezdoslav

Jedna z vedúcich osobností slovenskej literatúry bola čestným predsedom Matice v rokoch 1919 až 1921. Pavol Országh Hviezdoslav pôsobil aj ako prekladateľ, právnik a člen Revolučného národného zhromaždenia ČSR.

#### Karol Kuzmány

Bol prvým podpredsedom a tiež spoluzakladateľom Matice slovenskej. Okrem toho sa označuje aj za významného slovenského spisovateľa, novinára, estetika a okrem iného aj priekopníka slovenskej prekladovej literatúry.

#### Vladimír Mináč

Počas normalizácie, v rokoch 1973 až 1990, pôsobil ako predseda Matice slovenskej. Pôsobil aj ako politik Komunistickej strany, zároveň bol aj poslancom Federálneho zhromaždenia a Slovenskej národnej rady.

Predseda Matice slovenskej Marián Tkáč ešte v úvode roka avizoval, že môže mať problém s vyplácaním platov. Teraz si požičiavajú peniaze.

Martina Tvardzíková Ruttkayová